

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси
та неопублікованими документами
за вересень 2013 року)

Із нагоди Дня партизанської слави та Дня вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру в Києві та областях України пройшла низка заходів: покладання квітів до могили Невідомого солдата, мітинги, відкриття погруддя командирів партизанських загонів у роки Великої Вітчизняної війни – С. Ковпака та О. Федорова на Алеї Слави у київському парку Вічної Слави.

Урочистості з нагоди 70-річчя визволення Донбасу від фашистських загарбників відбулися в шахтарській столиці. Однією з основних подій свята став „Потяг Перемоги”, до складу якого ввійшли відреставровані музейні експонати. Для постановки театралізованих сюжетів на військову тематику було залучено артистів театрів, ансамблю пісні і танцю „Донбас”, а також студентів мистецьких навчальних закладів.

У вересні було оголошено та нагороджено Переможців акції „7 чудес Києва”. Ними стали: Андріївська церква та Андріївський узвіз, Будинок з химерами, Видубицький монастир, Володимирський собор, Києво-Могилянська академія та старий Поділ, Києво-Печерська лавра, Софія Київська. Також спеціальними нагородами відзначено Михайлівський Золотоверхий собор як найвизначніший з відтворених об'єктів Києва, а також Миколаївський костел та Національний художній музей як дві визначні пам'ятки столиці, котрі потребують негайної реставрації за підтримки держави.

У Львові пройшов XX Міжнародний книжковий Форум видавців. Вже традиційно подія об'єднала у своїй програмі книжковий ярмарок, літературний фестиваль, фестивалі „Контекст”, „Трансліт”, „Молода республіка поетів”, мистецьку акцію „Ніч поезії та музики нон-стоп” тощо. Видавці привезли до Львова близько 100 тис. книжок, із яких майже 10 тисяч – нові видання. За 4 дні форум відвідали понад 55 тис. відвідувачів. У день офіційного відкриття відбулася одна з ключових подій – церемонія вручення премії „Найкраща книга форуму–2013”. Цьогоріч нагороди отримали три книжки: М. Кайку „Фізика майбутнього”, Ж.-К. Маркаде „Малевич” та „П'ятикнижжя” Г. Чубая. У межах форуму відбувся IV Львівський бібліотечний форум „Бібліотек@: Читай! Формат не має значення!”, в якому взяли участь понад 200 бібліотекарів з усіх

регіонів України, партнери Української бібліотечної асоціації та інші зацікавлені особи за підтримки програми „Бібліоміст”.

Із 4 до 6 вересня у Кременці Тернопільської області вже вдев'яте відбувався Міжнародний літературно-мистецький форум „Діалог двох культур”. Окрім представників влади зі сторони Польщі і України, у форумі взяли участь науковці, літератори, музейники, фотомитці, художники, композитори. У форумі також взяли участь Герой України, поет Д. Павличко та письменник і громадський діяч Р. Лубківський.

ІХ Міжнародна наукова конференція “Діалог культур спільнот прикордоння – концепції і сучасність” проходила 13–16 вересня у смт Більшівці, що на Івано-Франківщині. Захід дав змогу окреслити проблемні погляди на питання історії, домовитися про майбутню співпрацю між музейними та науковими інституціями України та Польщі.

У державному історико-культурному заповіднику Дубна Рівненської області відбулася Міжнародна наукова історико-краєзнавча конференція “Сакральна спадщина Дубенщини”, присвячена 1025-річчю хрещення Русі та 521-ій річниці створення Дубенського замку.

10 вересня в Національному заповіднику „Херсонес Таврійський” пройшла сьома Міжнародна наукова конференція з церковної археології „Сакральний простір печери”, в якій взяли участь 44 фахівці, що займаються церковною археологією.

Другу Міжнародну наукову конференцію, присвячену 155-річчю з дня народження видатної художниці та письменниці М. Башкирцевої, було проведено в Полтаві. Присутні переглянули сучасний документальний фільм „Марія Башкирцева. Залишитися в житті” російської режисерки Г. Шишко. Мистецькими сенсаціями форуму виявилися перші представлення в Україні трьох робіт художниці. Першу з них – оригінал картини М. Башкирцевої „Молода жінка, яка читає „До питання про розлучення” Дюма” – показали на відкритті конференції. Фахівці вважають її знаковою для творчості Марії, котра стала першою жінкою-художницею, картини якої експонувались у Луврі.

Восьма книжкова виставка-ярмарок „Книги Великої Волині” працювала з 26 по 28 вересня у Луцьку. У триденній програмі виставки – презентації книжок, творчі зустрічі з відомими авторами, автограф-сесії, діалоги з волинськими письменниками та почесними гостями заходу.

У Сумах було визначено лауреатів обласної премії ім. П. Рудя. В номінації “Художня література” перемогу здобув П. Нестеренко; в номінації “Культура і народна творчість” – І. Білевич; у номінації “Мистецтво” – творчий колектив Сумської обласної організації Національної спілки художників України.

14 вересня Дніпропетровськ відзначив День міста. У рамках заходу пройшли: виступ Національного заслуженого академічного українського

народного хору України імені Г. Верьовки, I Міжнародний фестиваль пісочної анімації; виставки “Об’єднані Дніпром” та “Міський пейзаж – пленерний живопис”; VII Всеукраїнська виставка „Чарівні барви Дніпра”; нагородження переможців конкурсу „Чарівний мій Дніпропетровськ”. Кращі твори конкурсантів будуть видані збіркою.

Упродовж вересня також тривали мистецько-культурні заходи, присвячені річницям міст України, зокрема, 1011-й річниці Хотина; 259-у дню народження Кіровограда; 650-й річниці Вінниці; Дню народженню Одеси; 1129-річчю з часу заснування Житомира тощо.

У вересні було проведено чергове засідання колегії Міністерства культури України. Його учасники заслухали й обговорили питання: „Щодо здійснення придбання україномовних книг для поповнення фондів публічних бібліотек”; „Щодо результатів аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету, виділених Міністерству культури України для забезпечення діяльності національних театрів, розташованих у м. Києві”; „Щодо результатів оцінки якості внутрішнього аудиту в Міністерстві культури України”; „Про повернення церковним організаціям культових будівель: проблемні питання та шляхи їх вирішення”.

ТЕАТРАЛЬНО-КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ. На відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка було спрямовано цьогорічну програму Міжнародного фестивалю „КиївМузикФест”, який розпочався 28 вересня. Під час заходу, що тривав до початку жовтня, відбулися 5 симфонічних, 7 камерних, 7 хорових, 2 фортепіанних, фольклорний, джазовий концерти, а також презентація диску творів В. Сильвестрова. Всього було виконано понад 200 творів різних жанрів, із них 109 – українських. Лунала музика більше як 70 українських композиторів. Фестиваль представив музику понад 25 країн світу, в ньому брали участь численні солісти й 23 провідні колективи України. Цікавими й своєрідними стали прелюдія і постлюдія фестивалю – програми квартету „Post Scriptum” і „Київська камерата” запрошує...”, а також концерт ансамблю нової музики „Рикошет”.

20 вересня концертом „Музична присвята П. Чайковському” в Києві було відкрито Міжнародний музичний гранд-фестиваль, який завершиться 20 грудня „Присвятою С. Рахманінову”. До участі у форумі залучено випускників та педагогів Національної музичної академії ім. П. Чайковського, зірок української та світової культури, провідних музикантів зарубіжних країн, а також Національний народний хор України ім. Г. Верьовки, ансамблі „Київська камерата” і „Київські солісти”. У рамках форуму відзначатимуться 200-річчя С. Гулака-Артемівського і Д. Верді, 140-річчя С. Рахманінова (спеціальні проекти „Київський сезон Рахманінова”, „Грудневі вечори”) і Ф. Шаляпіна, 75-річчя С.

Турчака, 75-річчя М. Скорика, 80-річчя А. Авдієвського, 85-річчя професора В. Апатського та інші ювілейні дати.

Міжнародний музичний фестиваль, присвячений 75-річчю від дня народження відомого українського композитора, н. а., Героя України, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка М. Скорика, проходив у столиці з 13 вересня по 13 жовтня. У ньому взяли участь виконавці з трьох континентів. Розпочався форум оперою „Мойсей”, головну партію виконав С. Магера. У Національній музичній академії України ім. П. Чайковського пройшла творча зустріч ювіляра з музикознавцями з різних країн, а в Національній філармонії – перший вечір із циклу „Симфонічний вимір М. Скорика”.

VI Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва „ГогольFest”, метою якого є презентація в єдиному інтерактивному просторі всіх видів сучасного мистецтва, відбувся в Києві. Свої творчі здобутки представили більш як 1000 митців із 15 країн. Впродовж 10 днів тут тривали виступи акторів сучасних театрів, музичних колективів, експозиції аудіо- та візуальних проєктів, арт-вистави, кінопокази. Свої програми представили фестивалі „Джаз Коктебель”, „АртПоле”, „Молодість”. Сучасну електронну, академічну, експериментальну, джазову, worldmusic та indie-музику було представлено на 4 музичних сценах: великій концертній, клубній, вуличній та сцені академічної музики. Крім основної програми, на фестивалі було запропоновано спеціальні дні „неконтрольованої творчості”, щоб охочі змогли проявити свої таланти. Більш як 30 режисерів, які відгукнулися на пропозицію організаторів, створювали власне кіно на території фестивалю.

IX Міжнародний фестиваль „Каштановий дім” – одна з найяскравіших літературних подій осіннього сезону, яка збирає гостей з багатьох країн світу. Традиційно захід має дві складові: кінематографічну та літературну. „Кіногілку” фестивалю „Каштановий дім” представлено премією ім. Арсенія та Андрія Тарковських. У Будинку кіно проходили безкоштовні кінопокази фільмів. У літературній частині відбулися вечори пам’яті В. Стуса та К. Квітницької. Вперше було вручено іменну премію К. Квітницької, традиційно відбулася церемонія нагородження переможців конкурсу молодіжної поезії пам’яті Л. Кисельова. В клубі „Наш формат” вперше в Україні пройшов літературний вечір пісочної анімації „Слова на вітер” за участі художниці С. Гончаренко, яка втілила вірші в пісочних картинах. Фінішував „Каштановий дім” у Малій опері з музично-поетичним марафоном „Очеретяний джаз” – це були виступи різноманітних музичних гуртів та виконавців („Ace NHeels”, Телері, „Рибак Стріт Бенд” та ін.) та „Вогняні рими” – читання віршів у супроводі фіге-шоу від театру вогню „Огневиця”.

19 українських талантів увійшли до складу міжнародного оркестру молодих виконавців „I, Culture Orchestra”, в якому загалом – 99 музикантів віком від 18 до 28 років. Новий склад „I, Culture Orchestra” виступив під

управлінням українського диригента К. Карабиця – „диригента року” за версією британського Королівського філармонічного товариства. Оркестр виконав твори Б. Лятошинського, С. Прокоф’єва, Б. Бартока і В. Лютославського. 4 вересня у Національній філармонії України оркестр виступив із фінальним концертом.

26 вересня у Львові стартував ХІХ Міжнародний фестиваль сучасної музики „Контрасти–2013”. Загалом на фестивалі було представлено 22 концерти, у його заходах взяли участь 25 музикантів. У рамках фестивалю відбувалися програми – „Від класики до сучасності”, концерти „Щось нове для Львова” та „Дует Перуцьких” тощо. Звучала симфонічна музика у виконанні оркестру „K&K Philharmoniker” під орудою М.-Г. Кендлінгера, сольні й камерні концерти, а також виступ джазового дуету валторніста А. Шилклопера та піаніста В. Неселовського.

У Криму, в Ялтинському театрі ім. А. Чехова, відбувався VI Міжнародний фестиваль „Театр. Чехов. Ялта”. У програмі якого – яскраві гала-вистави, творчі зустрічі й дискусії з відомими акторами, режисерами, театральними критиками, авторські творчі майстерні, прес-конференції, майстер-класи оригінальних сучасних методик сценічної майстерності, традиційний театральний „капусник”. Свої творчі досягнення показали театри з Києва, Дрогобича, Полтави, Запоріжжя та багатьох закордонних міст. Усього в рамках фестивалю було представлено 12 оригінальних театральних проектів із України та шести зарубіжних країн. Журі очолив відомий український поет і драматург Ю. Рибчинський. Гран-прі фестивалю та диплом лауреата у номінації за новаторське прочитання драматургії Антона Чехова отримав спектакль "Вишневий сад", поставлений режисером В. Гиричем у Київському академічному театрі юного глядача на Липках (сценограф – М. Френкель). „За сміливе яскраве втілення сучасної драматургії засобами психологічного театр” відзначено Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки (Україна, м. Київ), вистава „Жирна свиня”; „За оригінальну сучасну інтерпретацію античного міфу” – „Новий театр” (Україна, м. Запоріжжя), вистава „Медея”; „За оригінальне сценічне рішення та яскравий акторський ансамбль” – Київський академічний театр драми та комедії на лівому березі Дніпра (Україна, м. Київ), вистава „Дзвінок з минулого”; „За вірність традиціям класичного українського музичного театру” – Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Гоголя (Україна, м. Полтава), вистава „Наталка-Полтавка”; „За дбайливе ставлення до національного колориту та теми інтернаціоналізму в українському театрі” – Львівський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Ю. Дрогобича (Україна, м. Дрогобич) вистава „Тев’є Тевель”.

XI Міжнародний музичний фестиваль “Джаз Коктебель – 2013” з 12 по 15 вересня проходив у Криму в селищі Коктебель. Цього року він відбувався на чотирьох сценах: Nu Jazz Stage, Золота Волошинська сцена, Open Stage і нічний майданчик у ресторані Зодіак. Учасниками головного фестивального майданчика автори й виконавці європейської імпровізаційної музики, джазові музиканти, а також український співак Д. Шуров із проектом Pianoбой та інші.

26–29 вересня в Києві відбувався Всеукраїнський фестиваль „Червона рута – 2013”, який цього року зібрав близько 200 виконавців і гуртів з усієї України. Фестивальну програму було розділено на 2 напрями: власне фольклорний, куди увійшло автентичне виконання народних пісень (як сольне, так і гуртове), народна музика, кобзарське мистецтво; і розважальний – рок- і поп-музика, а також акустична, танцювальна та „інша”. Упродовж 4 днів на кількох фестивальных сценах було також презентовано народні танці, ігри та забави, кобзарювання, майстер-класи народних майстрів, виставка українських народних інструментів. Цього року за рішенням журі фаворитами фестивалю стали харківський гурт „Свентояр” та „Штандари” з Вінниччини (рок-музика), акустичний гурт „Фолькнери” з Київщини та фрік-кабаре „Dakh Daughters”, П. Савельєв, соліст харківського гурту „Бандурбэнд”, посів друге місце в жанрі рок-музики. Вперше за історію фестивалю на „Червоній руті – 2013” нагороджували не лише за майстерне виконання, а й за звукові експерименти. Ініціатором виступив „Український музичний ярмарок”.

Упродовж двох днів у Ялті тривав XVII Всеукраїнський конкурс професійних читців ім. Лесі Українки, в якому брали участь 15 конкурсантів з різних регіонів України. Конкурс було засновано Національною спілкою театральних діячів України у 1996 році до 125-річчя з дня народження Лесі Українки, він проходить за підтримки Міністерства культури України. Головою цього річного журі стала н. а. України Р. Недашківська. Володарем Гран-прі стала студентка III курсу акторського відділення факультету культури і мистецтв Львівського національного університету ім. І. Франка М. Проскурняк; I премію було присуджено студентці IV акторського курсу Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого А. Логвін; II – студенту IV курсу факультету театального мистецтва Харківської державної академії культури О. Семеннікову, III – студенту III курсу акторського відділення Дніпропетровського театально-художнього коледжу Є Гаркуші. Конкурс завершився гала-концертом за участю діячів театального мистецтва та аматорських колективів.

Святкуванню визволення України від німецько-фашистських загарбників було присвячено щорічний Всеукраїнський фестиваль гармоністів „Граї, гармонь!”, який з 11 по 14 вересня на Житомирщині вже учетверте провела Асоціація гармоністів України.

У концертному залі Національної спілки композиторів України було відкрито перший фестиваль камерної музики „Sonor continuus”, ініціатором якого став український композитор П. Колпаков. До участі у фестивалі було запрошено яскравих виконавців, лауреатів міжнародних конкурсів Ж. Марчинську (віолончель), київського піаніста Р. Репку, А. Коваль (сопрано), О. Рогач (фортепіано), У. Мельника та А. Дьоміна (кларнет), а також відомого скрипаля, соліста Московського державного академічного симфонічного оркестру І. Васильєва. Головною метою фестивалю камерної музики є ознайомлення публіки з творами різних епох і жанрів, у тому числі з тими, які рідко виконують. Концерти фестивалю проходять упродовж року, загалом – 12 концертів на рік. 21 вересня у рамках фестивалю гості мали можливість прослухати твори сучасних українських композиторів – П. Колпакова та О. Безбородька, твір композитора-модерніста ХХ століття Я. Ксенакіса, опуси „романтичного” ХІХ століття, а також оперні арії.

У рамках фестивалю сучасних сценічних мистецтв „Open Showcase”, який пройшов у Києві, свої роботи представили 12 українських хореографів (11 киян і харків'янка І. Авдеєва). Авторами фестивалю виступили Р. Поклітару, художній керівник театру „Київ модерн-балет” та Національного центру сучасної хореографії і О. Кебас (завідувачка відділення сучасної хореографії КМУАТ ім. С. Лифаря та перформер), які представили номери, що віддзеркалюють українську актуальну хореографію.

Театри Києва запросили на прем'єри вистав: Національний академічний драматичний ім. І. Франка – „Квітка-Будяк” Н. Ворожбит (за мотивами п'єси М. Куліша „Маклена Граса”); академічний юного глядача на Липках – „Мольєріана” за М. Булгаковим; академічний драматичний театр на Подолі – „Пастка для самотнього чоловіка” Р. Тома; „Лебедине озеро. Сутінки” Т. Могильник, В. Гуляйченко; „Щоденник молодого лікаря” за М. Булгаковим; Національний академічний оперети – „Цілуй мене, Кет” К. Портер; академічний драми і комедії на лівому березі Дніпра – „Ідеальна пара” М. Камолетті; „Дві дамочки в бік Півночі” П. Нотт; „Київ Модерн-балет” – „Лебедине озеро. Сучасна версія” П. Чайковський; Муніципальний академічний опери і балету для дітей та юнацтва – „Розумниця” К. Орф; академічна майстерня театрального мистецтва „Сузір'я” – „Прекрасний звір у серці” за творами М. Вінграновського (режисер – О. Кужельний); „Страх бажання” Т. Вільямса.

У театрах України пройшли прем'єри вистав: у Львівському національному українському драматичному ім. М. Заньковецької – „Пропала грамота” за повістю М. Гоголя (режисер – В. Сікорський); у Дніпропетровському одного актора „Крик” – „Непізнані” за мотивами повісті С. Цвейга „Лист

незнайомої”; у Донецькому драматичному – ситуаційна комедія „Помри – та я одружусь” за твором Е. де Філіппо, комедія „Одруження” за твором М. Гоголя ; у Сумському юного глядача – ”Алладін”; “Снігова королева” за мотивами казки Г.-Х. Андерсена.

Ювілейний 150-й сезон Національна філармонія України розпочала концертом симфонічного оркестру під керівництвом М. Дядюри. Прозвучали твори А. Дворжака, Є. Станковича та Р. Штрауса, а в „Кончерто грассо” К. Пендерецького для трьох віолончелей з оркестром виконували соло зокрема переможці багатьох міжнародних конкурсів І. Кучер і А. Полуденний. Дарунком до ювілею стала і колекція із 7 компакт-дисків із записами виступів всіх філармонічних колективів і виконавців. Колектив вітали зі святом віцепрем’єр-міністр України К. Грищенко, міністр культури Л. Новохатько та голова КМДА О. Попов. У фойє було відкрито фотовиставку про історію та сучасність закладу. У вересні також пройшли концерти до 140-річчя С. Рахманінова та 50-річчя Київського камерного оркестру.

А 12 вересня на сцені філармонії відбувся ювілейний концерт Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки, який відсвяткував своє 70-річчя. На заході було представлено широкий спектр хорової музики українських композиторів, включаючи авторські твори та обробки народних пісень.

У Києві пройшли Дні Львова „Україна–Львів–Європа”. Відвідувачам було запропоновано чимало цікавих заходів – інсталяції, виступи симфонічного оркестру, театр на ходулях, шаховий турнір, львівське музичне ретро. Львівське театральне мистецтво було представлене виставами театру на ходулях „Воскресіння”, вуличним дійством „Пінзель”. У програмі „Музика, народжена Львовом” лунала музика львівських композиторів – українських класиків у виконанні симфонічного оркестру С. Людкевича, Ф. Колесси, М. Скорика. О. Цимбал виконав пісні композитора Б. Веселовського.

„Караван чудес” – під такою назвою було відкрито новий сезон Національного цирку України. Програма екзотичного шоу розрахована на глядачів різного віку, її створено в стилі легендарного „Cirque du Soleil”, але в менших масштабах. Уся представлена програма відповідає світовим стандартам циркового мистецтва: унікальні номери визнаних зірок, екзотичні тварини, танцювальні постановки, лазерне шоу та жива музика

У столичному Палаці спорту з аншлагом пройшов концерт гурту „Океан Ельзи” на підтримку 8-го альбому гурту під назвою „Земля”.

28 вересня в харківському Театрально-концертному центрі новий музичний сезон відкрили музиканти молодіжного симфонічного оркестру „Віртуози Слобожанщини”. Вперше в Україні було виконано симфонію до мажор Р. Вагнера (диригент – Т. Куценко), лунала варіація на тему Ф. Бріджа для струнного оркестру Б. Бріттена (диригент – Ю. Яковенко). Також глядачі

побачили парад ансамблів оркестру – квартету валторн, струнного квартету та брас-квінтету (учасники цих колективів – музиканти „Віртуозів Слобожанщини”).

У Львові 24 вересня стартував „Ляльковий день” – свою майстерність у львівському Палаці мистецтв представили близько п’ятдесяти лялькарів із різних областей України. „Ляльковий світ” – перший на території України фестиваль, метою якого є ознайомлення широкого глядача з феноменом авторської ляльки, поширення культури лялькової творчості та налагодження контактів між митцями лялькового напрямку. „Ляльковий світ” дає змогу учасникам обмінятися досвідом, на майстер-класах вивчити нові техніки, ознайомитися зі світовими тенденціями створення авторської ляльки.

Також у місті відбувся єдиний фестиваль перфомансу в Україні „Дні мистецтва перфомансу у Львові” за програмою підготовки бієнале „Тиждень актуального мистецтва”, кураторами якого виступили В. Кауфман від України, а також митці з Ізраїлю та Польщі. Цьогорічний перфоманс-фестиваль отримав від організаторів підзаголовок „Лабораторія міждисциплінарного перфомансу”, оскільки свої права на цей вид творчості одночасно заявили і театр, і візуальне мистецтво, і танець, і музика.

23 вересня в Макіївці Донецької області пройшов IV Відкритий фестиваль театрів для дітей та юнацтва „ТЮГ – 2013”, який становить собою платформу для співпраці українських дитячих і молодіжних театрів та спрямований на розвиток діяльності творчих колективів, пошук нових контактів для взаємодії та творення спільних проектів у майбутньому. До участі на фестивалі було запрошено всі українські театри для дітей та юнацтва. В межах фестивалю було проведено конкурс вистав за п’єсою німецького драматурга Ульріха Губа „Біля Ковчегу о восьмій”. На конкурсі різні сценічні прочитання цього драматичного твору було представлено в постановці мистецьких колективів зі Львова, Макіївки та Одеси.

В Одесі пройшли урочистості з нагоди 100-річчя з часу заснування Одеської національної музичної академії імені А. Нежданової. В рамках святкування Указом Президента України від 27.09.2013 № 534/2013 державними нагородами було відзначено митців закладу. Так, звання „Народна артистка України” отримала професор кафедри сольного співу, солістка Одеської обласної філармонії О. Стаховська; „Заслужений артист України” – доцент кафедри народних інструментів Л. Чернецька; звання „Заслужений діяч мистецтв” – професор кафедри теорії музики та композиції С. Мірошниченко; звань „Заслужений працівник культури України” удостоїлися: доцент кафедри духових інструментів І. Борух, завідувач кафедри теоретичної та прикладної культурології О. Маркова; професора кафедри спеціального фортепіано Н. Михайлова; орденом „За заслуги” II ступеня було нагороджено О. Сокола – ректора, завідувача

кафедри теорії музики та композиції; орденом „За заслуги” III ступеня – С. Мацюна – завідувача кафедри оперно-симфонічного і оркестрового диригування та струнних інструментів.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО. Із 26 по 29 вересня у Києві відбувався Міжнародний фестиваль „Сучасна кераміка в урбаністичному просторі”, який став завершальним заходом у рамках проекту творчих ініціатив „Літо на „Юності”. Свої роботи представили 40 скульпторів-керамістів із Києва, Запоріжжя, Ужгорода, Львова, Луцька, Конотопа, Полтави, Черкас, Мінська та Риги. Також пройшли лекції з історії кераміки та мозаїки, майстер-клас із мозаїки, гончарний перформанс, тематичний „круглий стіл”, читання урбаністичної поезії.

Перша виставка українських художників-сімдесятників „Тихий протест 70-х” тривала в Національному художньому музеї України. До експозиції увійшло понад 120 робіт, більшість яких публіка побачила вперше. Відвідувачі мали змогу познайомитися з малодослідженим періодом українського мистецтва 70-х років минулого століття. „Тихий протест 70-х” представляє живописні й графічні твори понад 20 авторів, серед яких – один із продовжувачів лінії „суворого” стилю В. Мамсіков, майстер ліричної картини З. Лерман, одеський нонконформіст О. Соколов, засновник „панічного реалізму” П. Беленок, метр натюрморту В. Реунов та інші.

Міжнародну благодійну виставку „Арт і шоколад” було відкрито в „Мистецькому центрі „Шоколадний будинок” Київського національного музею російського мистецтва. Основою живописної частини події стала оновлена колекція щорічного міжнародного авторського арт-проекту М. Абрамової „Палітра свободи”. На виставці представлено сучасний живопис відомих художників України та багатьох інших зарубіжних країн. Щороку арт-проект „Палітра свободи” об’єднує художників із різних країн світу в Ялті, де відбувається основна частина проекту – пленер-симпозіум, на якому митці створюють свої унікальні роботи. Цьогорічна мета організаторів – зібрати кошти на реставрацію унікального архітектурного об’єкта – „Мистецький центр „Шоколадний будинок”.

Упродовж вересня у Києві експонувалися виставки: в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику – мікромініатюр н. х. України М. Сядристого „Під покровом Богородиці”; у Національному літератури – графіки Ю. Галіцина „Жива твоя Лінія”; Ю. Пісковського „Портрети квітів”; в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – понад 70 творів сучасного мистецтва київської художниці „Намистини Зінаїди Ліхачової. 2010–2013”; у Музеї книги та друкарства України – „Іконопис на склі” – Т. Лозинського і О. Романів (Львів); у Музеї гетьманства – „Мій рідний край” – живопису О. Дмитренка; живопису

І. Іванової; живопису Є. Круц „Магія кольорів”; в історико-меморіальному музеї М. Грушевського – графіки Н. Синишин „Україна свого досягне”; в Будинку актора – живопису Е. Бекетова; у Центрі української культури та мистецтва – живопису А. Кулаковського „...звідти і звідси...”; в Київському національному музеї російського мистецтва – 80 творів з. х. України Г. Гольда; в Національному народної архітектури та побуту України – графічних і живописних полотен кіровоградського художника В. Медяника „Моя Ольгівка”; у галереях: „Триптих АРТ” – живопису О. Петрової „Тбілісі – любов моя”; ліногравюр О. Джураєвої „Still life” („Застигле життя”); акварелей і скульптур І. Вештак-Остроменської „Чудове призначення...”; „Я Галерея” – живопису Ю. Денисенкова „Гло”; живопису А. Ялози та А. Дудченка „Літо-осінь”; живопису, інсталяції Р. Котерліна „Неістотні властивості”; „Парсуна” – авторської ляльки провідних лялькарів України; „РА” – творів випускників арт-школи галереї „Ра”; „Митець” – скульптури М. Олійника; живопису Л. Даценко та Т. Дем’яненка; „Галерея 36” – витинанок Т. Бут; „Ательє Карась” – живопису О. Друганова і А. Волокітіна; в Арт-центрі Я. Гретера – живопису, графіки, скульптури, інсталяції, перформансу „Гра у вічність” З. Грабар (Львів) і Т. Мельник (Київ); „КалітаАртКлуб” – скульптур М. Рапая „Торкнутися таємниці” (33 роботи на євангельські сюжети і 4 скульптурні портрети апостолів); „АВС-арт” – В. Шкарупи „Внутрішня Монголія”;

У PinchukArtCentre було відкрито виставку робіт талановитої сумської художниці Д. Безкостої, організовану за ініціативою Прем’єр-міністра України та за підтримки Міністерства культури України. Експозиція є унікальною, оскільки 17-річна художниця, хвора на дитячий церебральний параліч, малює картини пальцями ніг. Попри важку хворобу, Дар’я постійно вдосконалює свої навички, займаючись з викладачем образотворчого мистецтва. Вона опановує техніку олійного живопису.

У вересні в Музеї сучасного мистецтва Одеси проходило III Міжнародне бієнале. У рамках проекту – 5 експозицій на кількох виставкових майданчиках – у галереях „NT-арт”, „ХудПромо”, „Жовті велетні”, в експериментальному центрі „Чайна фабрика” та двох виставкових залах МСМО, де було представлено основний проект. Презентували свої твори понад 80 учасників з багатьох країн, а також із кількох міст України – Одеси, Києва, Львова, Харкова, Дніпропетровська, Умані, Сімферополя.

XV Міжнародний фестиваль ковальського мистецтва „Парк кованих фігур” відбувся в Донецьку. Під час свята майстри змагалися в умінні витворити з вогню і металу квіти, дерева, птахів. Кульмінацією стало відкриття композиції „Коваль” висотою понад 3 метри.

У містах України було розгорнуто виставки: у Чернігові – графічних робіт Л. Синиченко „Зал очікування для людей і птахів”; у Севастополі – замальовок, ескізів, картин н. х. України А. Сухоруких; у Сумах – робіт з. х. України В. Куца; фотовиставку “Дитячий світ”; живописних робіт О. Яловенка “Барви душі співучої”; фотографій Б. Шульги “Спогади промайнулого покоління”; у Рівному – вишиваних картин Н. Ліневич; у Чернівцях – живопису А. Воронюка та П. Шешуряка з циклу “Таланти твої Україно!”; львівських митців “Гості зі Львова” (близько 80 творів живопису 35-ти львівських художників).

У вересні завершився унікальний 10-річний проект, який було започатковано з. х. України П. Колісником та його мистецьким гуртом „Чарунка”, до якого увійшов гурт митців, які щороку приїздили у село на Поділлі. Цьогорічний пленер став своєрідним підсумком творчого десятиліття під девізом „Поташня – чарунка Поділля”, його було продовжено в Києві, в Національному музеї Т. Шевченка.

Всеукраїнське літературно-мистецьке свято – Пленер художників „Седнівська осінь – 2013” – пройшов на Чернігівщині. Організатор мистецької акції – Національна спілка художників України за підтримки Міністерства культури України. Митці, гончарі, різьбярі, учасники художньої самодіяльності ознайомили гостей зі своєю творчістю. На „Седнівській осені” діяло кілька виставок – „Карта врожаю рідного Чернігівського краю”, „Тобі, мій краю, оду заспіваю”, „Містечко майстрів” тощо. Особливу увагу викликав конкурс „Красуня свята”, літературні читання біля шевченкової липи у садибі Лизогубів, концерти. На святі також було презентовано книжку „Літопис доль та днів минулих”.

У містах України було відкрито меморіальні дошки: в Донецьку – поету Ю. Левітанському; в Миколаєві – письменникові М. Божаткіну (1920–2010), авторові історичних романів і повістей; у Лубнах Полтавської області – видатній майстрині-вишивальниці, Герою України В. Роїк; у Дніпропетровську – академіку М. Янгелю; у с. Більшівці, що на Івано-Франківщині, – лауреату Національної премії України ім. Т. Шевченка, н. а. України Н. Лотоцькій.

У Кіровограді було встановлено пам’ятник Наталці-Полтавці – головній героїні однойменної п’єси І. Котляревського.

А в Сумах під час святкування Дня міста було відкрито пам’ятники письменнику А. Чехову та почесному громадянину М. Лушпі.

КІНОМИСТЕЦТВО. Міжнародний фестиваль анімаційних фільмів „Крок” цього року пройшов у Києві двадцятьє. Програма ювілейного фестивалю була насичена кінопоказами, зустрічами, презентаціями нових проектів, семінарами і майстер-класами режисерів з різних країн світу. Серед

українських стрічок було представлено „Літа мої” київського режисера В. Гончарова, „Птахи” – київського режисера і художниці І. Смирнової, фільм „№ 201” О. Педана. У категорії фільмів для дітей враження на суддів справила картина „Лежень” Л. Ткачикової за літературною казкою Ю. Винничука. Український фільм, відзначений журі дипломом у категорії картин тривалістю від 10 до 50 хвилин, – „Шерлок Холмс і чорні чоловічки” О. Бубнова. У категорії прикладної та замовної анімації було відзначено фільм „Країна мрій” С. Мельниченка.

Український Оскарівський комітет обрав картину, яка представлятиме нашу країну в номінації „Фільм іноземною мовою” премії „Оскар” Американської академії кінематографічних мистецтв і наук. Претендентом на нагороду стала кінострічка „Параджанов” про геніального режисера. За неї проголосували 6 членів комітету з десяти. Ще 2 фільми – „Вічне повернення” К. Муратової та „Хайтарма” А. Сейтаблаєва отримали по 2 голоси. Фільм „Параджанов” – повнометражний, знятий у копродукції України, Франції, Грузії та Вірменії. З українського боку фільм представляє кіностудія „Інтерфільм”. На Одеському міжнародному кінофестивалі цього року картина отримала „Золотий Дюк” як найкращий вітчизняний повнометражний фільм. В український прокат фільм вийшов 26 вересня 2013 року.

Перший Міжнародний християнський кінофестиваль „Світло” пройшов з 26 по 28 вересня у столичному Будинку кіно. У фестивалі взяли участь понад 30 студій з 4 країн та окремі режисери. Кожна зі студій запропонувала по кілька фільмів, соціальних роликів, музичних кліпів. До журі конкурсу було запрошено режисера, з. д. м. України М. Ілленка та художника-постановника близько 60 фільмів, члена Національної спілки кінематографістів України В. Яська.

До конкурсної програми Міжнародного кінофестивалю „Кіно під зорями. Дубль 4”, що проходив 5–7 вересня в Кривому Розі увійшли 86 фільмів від 78 режисерів із 8 країн світу. Всього на конкурс надійшло понад 300 фільмів із 26 країн. Фільми змагалися в номінаціях анімація, документальний фільм, ігровий фільм, музичний кліп, соціальний ролик, експериментальний фільм.

18 вересня у Будинку мистецтв Дніпропетровська вже вдев'яте було урочисто відкрито Міжнародний фестиваль екранних мистецтв „Дніпро-синема” ім. Д. Сахненка, в якому взяли участь учасники із 7 країн світу. Для демонстрації було відібрано 95 фільмів. Фестиваль тривав 3 дні, в його рамках пройшли творчі зустрічі із зарубіжними кінематографістами.

Упродовж трьох днів в Ужгороді тривав XV Міжнародний фестиваль телерадіопрограм для національних меншин „Мій рідний край”, організаторами якого виступили Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Міністерство культури України та інші. Основна мета фестивалю – показати реальне життя національних меншин країн Європи у розмаїтті їх культур,

побуту, духовної спадщини й традицій. Учасниками фестивалю стали Україна та ще 6 держав. Для конкурсного перегляду було подано 62 телевізійні та 57 радіопрограм.

5 вересня в столиці розпочалися „Вечори у Карлових Варах” – кінопроект, що представляє у кінотеатрі „Київ” колекцію кращих фільмів міжнародного кінофестивалю. Новий кінопроект компанії „Артхаус Трафік” представив глядачам стрічки-тріумфатори одного з найстаріших кінофестивалів світу. Фільми демонструвалися мовами оригіналу з українськими субтитрами. Для шанувальників короткого метра організатори підготували нову програму „Future Shorts. Оксамитовий сезон”. У кінотеатрах „Київ” та „Жовтень” стартувала нова колекція короткометражок від „Future Shorts”. До програми тривалістю 83 хвилини увійшло 6 стрічок.

„PinchukArtCentre” спільно з Міжнародним фестивалем документального кіно „Docudays UA” влаштували показ 4 картин, присвячених культурі сучасного Китаю. Покази тривали до 5 жовтня. За цей час відвідувачі центру змогли переглянути картини „Колір крізь сльози”, „Голосуйте за мене, будь ласка”, „Освіта, освіта”.

У Полтаві було презентовано першу частину документального серіалу „Полтавщина, 1941–1943. Між відступом і визволенням”. Роботу над ним завершують журналісти обласної державної телерадіокомпанії „Лтава”. Документальну стрічку автори присвятили 70-річчю визволення краю від фашистських загарбників. Головними героями серіалу стали живі свідки трагічних подій. З ними автор сценарію В. Дряпак зустрічався у 13 районах області. Другу та третю частини серіалу зараз монтують. Вони з’являться на телеекранах до кінця нинішнього року.

Проект режисера О. Дем’яненка „Моя бабуся Фані Каплан” отримав співпремію фестивалю „Кіношок”. Картина – переможець відкритих пітчінгів 4-го конкурсного відбору для формування Програми виробництва та розповсюдження національних фільмів на 2013–2014 роки. В основі фільму – журналістське розслідування, яке відбувається в наші дні.

Прем’єру фільму Н. Калантарової про кінорежисера Л. Осика (1940–2001) глядачі побачили на початку вересня. Півгодинна картина продовжила документальний цикл „Сімдесятники”. Спогадами про митця в документальній стрічці поділилися українські письменники І. Драч та Д. Павличко. Саме завдяки жанру поетичного кіно, одним з найяскравіших представників якого був Л. Осика, наприкінці 60-х – на початку 70-х років минулого століття кіностудія ім. О. Довженка та український кінематограф загалом стали відомими у всьому світі.

У рамках цьогорічного заходу „Kiev Media Week” проходила VI Міжнародна конференція „Кінобізнес”. Представники України з гостями зарубіжних країн обговорювали становище власного кінопродукту, можливості

міжнародної співпраці й ділилися досвідом розвитку і популяризації національних фільмів.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК. Із експозицією Музею волинської ікони в Луцьку, до якої входять самотні твори школи волинського іконопису, в рамках робочої поїздки на Волинь ознайомився Президент України В. Янукович. Відділ Волинського краєзнавчого музею став визнаним культурним, науково-просвітницьким і туристичним центром області та України, бо представляє самотню регіональну школу волинського іконопису.

20 вересня представники ЮНЕСКО в присутності гостей із Євросоюзу, іноземних дипломатів, керівників Міністерства культури України та Севастополя вручили адміністрації Національного заповідника „Херсонес Таврійський” сертифікат, який засвідчує внесення музею до списку об'єктів всесвітньої спадщини.

Етнолог, засновник музею гончарства, провідний науковий співробітник Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному О. Пошивайло за вагомих особистий внесок у розвиток музеїв отримав у вересні премію ім. Б. Возницького. На церемонії вручення був присутній і міністр культури України Л. Новохатько.

У вересні тривало проведення різноманітних заходів до **200-річчя від дня народження Т. Шевченка**, яке відзначатиметься у наступному році.

Понад 100 робіт талановитих дітей з усієї України було представлено на виставці I Всеукраїнської мистецької акції „Мій Шевченко” в Національному музеї Кобзаря. Всього у мистецькій акції взяло участь понад 2 тис. дітей, які змагалися у трьох номінаціях – образотворчому мистецтві, каліграфії та читанні творів поета. Музей отримав близько тисячі малюнків, понад 200 відеофайлів з декламуванням творів Шевченка, кілька десятків каліграфічно написаних творів. Журі визначило 35 лауреатів конкурсу. Кращі дитячі роботи планується використати і для створення відеороликів соціальної реклами на шевченківську тематику, в яких читці з різних регіонів країни, також відібрані у ході конкурсу, прочитають поезію Т. Шевченка. Як завершальний етап, до 200-річчя Т. Шевченка вийдуть ексклюзивні видання.

Наукові співробітники Одеської картинної галереї розробили для учнів загальноосвітніх шкіл міста комплексну програму „Музейна педагогіка”, в якій виділено розділ, присвячений життю і творчості Т. Шевченка. Для старшокласників і студентів проводять диспути й інтегровані заняття „Поет, художник, мислитель”, „Жінки в житті Шевченка”, „Дух і воля України”. А на молодших школярів чекає знайомство з азами шевченкіани – „Дитячі роки Тараса”, „Україна в малюнках і віршах Т. Шевченка”, „Ілюструємо твори Кобзаря”. Починаються ці заняття в залі постійної експозиції сучасного українського мистецтва біля портрета Кобзаря знаменитого графіка, н. х. України В. Касіяна. Далі – композиція з гутного скла „Садок вишневий коло

хати” з. х. України І. Аполлонова. Для глибшого засвоєння теми використовують міні-виставку копій з робіт самого Т. Шевченка.

У рамках святкування 75-річчя Національного науково-дослідного реставраційного центру України у Національному заповіднику „Софія Київська” 19 вересня відкрилась виставка „Відроджені святині православ’я”. Це вже третій серед низки ювілейних заходів, організованих Центром впродовж 2013 року з нагоди ювілею свого заснування. Художникам-реставраторам Національного науково-дослідного реставраційного центру України Я. Туряку та В. Дудію було вручено подяки Прем’єр-міністра України М. Азарова за багаторічну сумлінну працю та високу професійну майстерність, а також вагомий особистий внесок у збереження національного історико-культурного надбання. Виставка працюватиме до 15 листопада 2013 року в приміщенні „Хлібні” Національного заповідника „Софія Київська”.

У столичному Національному музеї мистецтв ім. Б. і В. Ханенків було відкрито знамениту колекцію „першого одеського авангарду” – унікальне зібрання картин „одеських парижан”, яке є художнім феноменом початку ХХ століття. Зібрана у 1915–1919 роках видатним одеським меценатом колекція зникла з культурного обрію і довго вважалася втраченою. Лише кілька років тому її знайшли, і частину цього унікального зібрання – 86 полотен – повернено в Україну й показано у виставкових залах музею імені Ханенків. А з 1 вересня колектив музею започаткував програму бюджетних екскурсій вихідного дня. Відтепер щосуботи та щонеділі відвідувачі зможуть взяти участь в екскурсії та ознайомитися з вибраними експонатами колекцій європейського та азійського мистецтва, адже у фондах музею зберігається найцінніша збірка світового мистецтва в Україні. 14 вересня пройшла екскурсія „Європейська колекція та ранньохристиянські ікони”, 15 – „Східна колекція”.

До дня пам’яті П. Тичини у його музеї-квартирі, що в Києві, стартував інтернет-проект, який дозволить будь-кому читати рукописи поета. Приватні листи поета до близьких, колег, рукописні щоденники, автографи, малюнки, відскановані книги з дарчими написами та багато іншого можна знайти на сайті: www.tychyna-litroom.com.

Львівський історичний музей у вересні відзначив 120-річницю з дня заснування. За кількістю експозицій – це найбагатший музей України. Збірки музею налічують понад 350 тис. предметів, серед яких археологічні матеріали, твори живопису, скульптури, графіка, стародруки. Фондова колекція історичного музею за кількістю експонатів перевищує всі музейні заклади Львова. Колекції музею не раз презентували на міжнародних виставках. Із нагоди ювілею музею відбулася низка виставок, серед яких: „Львів історичний – подорож у часі”, „Перші” – з історії формування фондового зібрання”; „Від Хотина до Відня”.

Ювілейною виставкою презентував киянам своє десятиліття Інститут колекціонерства українських пам’яток зі Львова. Відвідати її в Музеї книги і

друкарства можна було з середини вересня до 8 жовтня. За участі інституту видано більш як 30 мистецьких альбомів, започатковано серії видань про українських колекціонерів; твори українського професійного мистецтва з приватних збірок; українське народне мистецтво. А двоє з засновників Інституту колекціонерства – О. Романів-Тріска і Т. Лозинський – присвятили 10-річчю інституту свою виставку „Іконопис на склі”.

Масштабний проект „Geniusloci. Максиміліан Волошин” було підготовлено спільними зусиллями будинку-музею М. Волошина та Національного науково-дослідного реставраційного центру за підтримки Міністерства культури Криму. Виставка в Національному музеї, присвячена 100-річчю будинку-музею, представила унікальні артефакти з колекції музею: документи, особисті речі, графічні твори М. Волошина, зокрема найбільшу роботу художника – триптих „Яйла”, яка ніколи не експонувався поза стінами кримського музею. Також, у рамках проекту, 10 вересня в Національному художньому музеї відбувся „круглий стіл” на тему „Місця пам’яті та культурна ідентичність” за сприяння Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

У музеях Києва було представлено виставки: в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику – „Українське середньовіччя в картинах А. Орльонова”; „Фрески церкви Спаса на Берестові XVII ст.”; в Національному художньому – „Перегони з часом: мистецтво 1960-х – початку 2000-х років”; у Національному літературі – „І оживе добра слава, слава України...”; у Національному російського мистецтва – живопису Г. Гольда; в Національному мистецтв ім. Б. та В. Ханенків – живопису Р. Кента з колекції музею „Краса близька до абсолюту”; офортів Д. Ходовецького з колекції Харківського художнього музею; в Центрі народної культури „Музей Івана Гончара” – української народної картини й вишиваного рушника „А ми, серце, кохаймося”; у Національному заповіднику „Софія Київська” – „Рафаїл Заборовський, митрополит Київський, Галицький і всієї Малої Русі (1731–1747)”; із приватної колекції „Українська ікона XVI–XVIII ст.”; „Свята православної Церкви”; в „Музеї історії Києва” – „Хроніка передвиборчої агітки. Україна, XX сторіччя” (плакати, аудіо- та відеодокументи, листівки, світлини з колекції відомого київського колекціонера Г. Кіркевича); в літературно-меморіальному музеї М. Рильського – до 105-річчя від дня народження поета Л. Первомайського „І сам я схожий на траву, що ловить радощі із тучі”.

Музеї України запросили на виставки: у Севастополі – рідкісних світлин воєнного й післявоєнного часу; у Тернополі – фондових матеріалів „Любові великої зерна він кидав у людські серця”, присвячена 80-річчю з дня народження поета С. Будного; в Дніпропетровську – 54 фотокопій маловідомих архівних документів і світлин із фондів архіву; у Львові – живопису „Антоні і Кастан Стефановичі: два обличчя Львова епохи модерну”; в Чернівцях – робіт

буковинського клубу сучасної вишивки “Георгій Гарас. Нове життя барвистих візерунків”; вишиваних рушників Г. та С. Махонюк “Нев’янучий сад”; у Миколаївському обласному краєзнавчому – „Де живе казка; у Донецьку – 70 світлин найвідоміших воєнних фотокореспондентів: Є. Халдея, І. Шагіна і Н. Грановського „Дорогами війни” та інші.

До Полтавського обласного краєзнавчого музею у вересні було повернуто факсимільну копію одного з символів української нації та державності – Пересопницького Євангелія. Зініціював і виконав згадану місію митрополит Полтавський і Миргородський Української православної церкви Филип. В урочистостях з цієї нагоди взяли участь представники обласної та міської влади, духовенства, громадськості, наукових кіл.

На Волині, у прикордонному містечку Устилуг, 29 вересня після тривалого ремонту і реставрації відчинив двері єдиний у світі музей-садиба І. Стравінського. Садиба, споруджена за проектом самого Стравінського, де нині розташований музей, набула первісного вигляду. На свято, крім закордонних гостей, прибули також міністр культури України Л. Новохатько й один з ініціаторів та організаторів відновлення первісного вигляду садиби І. Стравінського – голова Волинської облдержадміністрації Б. Клімчук, якому й належало відкрити врочистості. В музеї-садибі облаштовано і дитячу музичну школу.

Музей національної ляльки у Тернополі запросив гостей на відкриття. В експозиції – не лише створені за старовинними техніками, а й сучасні авторські ляльки. Але всі вони мають смислове навантаження, покликане формувати українську національну культуру. На запит організаторів відгукнулися лялькарки З. Удич, О. Биндас, Т. Кухарська, Л. Павлова, Г. Дудар, А. Шушкевич.

У козацькій столиці було презентовано маршрут „Святослав Хоробрий і Запоріжжя”, який передбачає відвідання обласного краєзнавчого музею, де зберігаються раритети зі знайденого 1930 року княжого поховання.

Круглий стіл „Мистецтво ХХ століття: напрямки осмислення та репрезентації”, в якому взяли участь співробітники музеїв, історики мистецтва, науковці-гуманітарії пройшов у рамках виставки „Перегони з часом. Мистецтво 1960-х – початку 2000-х років” у Національному художньому музеї України. За круглим столом обговорювалися найгостріші питання осмислення і показу художньої спадщини минулого століття.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА. 30 вересня працівники бібліотек відзначили професійне свято – Всеукраїнський день бібліотек. У містах України з цієї нагоди було проведено низку культурно-мистецьких заходів, а напередодні найкращі працівники цієї сфери отримали відзнаки й премії.

Із нагоди свята співробітники Національної парламентської бібліотеки України відвідали Канів під гаслом „Вклонімося Кобзареві”. Одночасно це було і черговим засіданням бібліотечних Шевченкознавчих студій. Програмою студій передбачалося відвідування могили Т. Шевченка, покладання квітів до підніжжя пам'ятника, ознайомлення з оновленою експозицією музею Т. Шевченка на Чернечій горі (відкрита 2010 року) та з першим народним музеєм Кобзаря – „Тарасова світлиця”. Окрім того, група відвідала Свято-Георгіївський (Успенський) собор, музей „Народне декоративне мистецтво Канівщини”, науково-дослідний відділ „Літературна Канівщина” Шевченківського національного заповідника при Бібліотеці-музеї А. Гайдара, меморіал пам'яті загиблих у роки Великої Вітчизняної війни та могилу російського дитячого письменника А. Гайдара.

Семінар „Сучасна бібліотека – успішна громада”, організований Міністерством культури України на базі Національної парламентської бібліотеки України пройшов у Києві 3-4 вересня. Його було проведено за підтримки міжнародної громадської організації IREX. У заході взяли участь начальники структурних підрозділів у сфері культури обласних і міськдержадміністрацій та голови циклових комісій бібліотечних дисциплін вищих навчальних закладів культури й мистецтва. Семінар відвідав і Міністр культури Л. Новохатько. У рамках заходу було розглянуто актуальні питання бібліотечної галузі, а саме: запровадження електронної системи звітності у базовій мережі публічних бібліотек України; розроблення інноваційних навчальних програм із застосуванням інтерактивних форм і методів навчання при підготовці майбутніх бібліотекарів; кадрове забезпечення; створення умов для залучення додаткових ресурсів і ефективного управління бібліотеками. Також на семінарі обговорювали шляхи реалізації ініціативи „Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування”. Близько 500 учасників з усіх областей України ділилися досвідом надання нових послуг та використання сучасних технологій.

24 вересня в Києві було відкрито III щорічний загальнонаціональний ярмарок бібліотечних інновацій „Сучасна бібліотека: рухаємось вперед”, який проводиться в рамках програми „Бібліоміст” спільно з Міністерством культури України, Національною парламентською бібліотекою та Українською бібліотечною асоціацією. У ярмарку взяли участь 400 бібліотекарів з усієї України. Міністр культури Л. Новохатько звернув увагу на презентацію книги „Бібліотечна кухня. 32 рецепти від успішних сучасних бібліотек”. Примірники таких практичних „рецептів” отримає кожна бібліотека.

Всеукраїнська науково-краєзнавча конференція „Бібліотеки у збереженні культурної спадщини людства”, присвячена 75- річному ювілею обласної бібліотеки для дітей відбулася в Житомирі.

На базі Центральної дитячої бібліотеки імені А. Гайдара у Севастополі 9–13 вересня 2013 року було проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію директорів обласних бібліотек для дітей „Дитяча бібліотека у новому вимірі: професійні цінності та інновації”. Організатори конференції – Міністерство культури України, управління культури Севастопольської міської державної адміністрації, Національна бібліотека України для дітей. Учасники конференції обговорили комплекс проблемних питань, пов'язаних із функціонуванням дитячих бібліотек України, насамперед – основні напрями державної бібліотечної політики, правові основи діяльності бібліотек, тенденції розвитку і формування іміджу бібліотеки, бібліотечно-інформаційна діяльність у контексті загального інформаційного законодавства.

18 вересня 2013 року в конференц-залі Національної парламентської бібліотеки України на засіданні клубу „Бібліотека і Місто” відбулася творча зустріч із О. Самолевською – відомим кінорежисером, сценаристом, поетом, перекладачем, лауреатом міжнародних та національних кінофестивалів та показ її фільму „Земляни”, який удостоєний багатьох відзнак і нагород. Цьогорічну нагороду – пам'ятний диплом і статуетку Міжнародного фестивалю „Кінолосос-2013” (Одеса) за перше місце під час зустрічі О. Самолевській вручив голова оргкомітету фестивалю, н. а. України Д. Ломанчук. А 28 вересня у конференц-залі бібліотеки відбулася зустріч-лекція ”Можливості міжнародної комунікації за допомогою мови есперанто”.

Упродовж місяця в Парламентській бібліотеці також експонувалися виставки: живопису З. Кришталь „Квіти надії”, до Дня знань; до 115-річчя від дня народження Н. М. Ужвій (1898–1986) – української актриси, н. а. СРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка; до 160-річчя від дня народження письменника, публіциста, громадського діяча М. Павлика; „У полоні світлого таланту” – до 110-річчя від дня народження Б. Гмирі (1903–1969) – українського співака, н. а. СРСР; до 90-річчя від дня народження українського письменника О. Сизоненка (1923); до 95-річчя від дня видатного педагога, письменника, вченого народження В. Сухомлинського.

18 вересня в приміщенні Чернівецької ОУНБ ім. М. Івасюка відбувся II тур обласного (підсумкового) конкурсу відеороликів про роботу бібліотек області з молоддю. Мета конкурсу – реалізація державної молодіжної політики та сприяння формуванню позитивної атмосфери в молодіжному середовищі, профілактика негативних явищ серед молоді; створення позитивного іміджу бібліотек області серед молоді краю; популяризація та рекламування сучасних бібліотечних послуг серед молодіжного середовища; створення нових інформаційних можливостей для просування питання серед молоді.

Безкоштовним показом художніх фільмів у Чорнобаївській школі-інтернаті, що на Херсонщині, стартував у вересні соціальний проект „Бібліотечний кіносалон”. Пенсіонери та школярі з віддалених сіл, де

кінотеатрів уже не залишилося, зможуть замовляти стрічки на свій смак. А сільські бібліотеки надаватимуть читальні зали для їх перегляду.

21 вересня у Вінниці було відкрито мобільну бібліотеку, в якій бажаючі матимуть можливість записати улюблену книгу на власний електронний носій. Загалом читачам запропонували 1,5 тис. книжок різних жанрів і авторів – від класики до сучасності.

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО. Наприкінці вересня завершив роботу VII Міжнародний фестиваль українського фольклору „Берегиня”, який було організовано за підтримки Міністерства культури України, Волинської облдержадміністрації та облради, Луцької міськради. У святі народної творчості, що тривало 27–29 вересня, взяли участь фольклорні колективи майже з усіх областей України та Києва, а також колективи українських громад з інших країн близького та далекого зарубіжжя. Урочисте відкриття „Берегині” та українське народне дійство „Обереги пам’яті”, приурочене до 200-ліття від дня народження Т. Шевченка, відбулося в Луцькому замку. У Волинському обласному музично-драматичному театрі ім. Т. Шевченка експонувалася виставка весільних костюмів, рушників, короваїв та калачів „На щастя, на долю”, а вінцем фестивалю стало обрядове дійство „Українське весілля” на сцені театру.

Наприкінці вересня в Луцьку проходив Міжнародний театральний фестиваль „Мандрівний вішак”. Упродовж фестивальных днів актори аматорських театрів з 5 країн показали 10 вистав. Постановки відбувалися здебільшого на нетеатральних майданчиках, адже гаслом фестивалю було „театр за межами театру”. В рамках фестивалю в Арт-галереї „Луцьк” було презентовано 60 робіт плакатного мистецтва – з Міжнародного театрального-дизайнерського фестивалю „Живи!”.

IV Міжнародний поетичний фестиваль Meridian Czernowitz із 6 по 8 вересня відбувався у Чернівцях. Його учасниками стали поети, перекладачі, публіцисти та музиканти з України та багатьох інших країн. У рамках фестивалю проходили поетичні читання, презентації книжок, лекції, театральні та музичні перформанси. Завершився захід виставою Ю. Андруховича „Альберт, або найвища форма страти”, яка відбулася 8 вересня у Чернівецькому музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської.

У ті ж дні відбувався й традиційний XXI Міжнародний гуцульський фестиваль у Путилі Чернівецької області, який відкрився науково-практичною конференцією за участю науковців, краєзнавців та мистецтвознавців із різних куточків України та з-за кордону. На фестивалі свою вправність демонстрували майстри народної творчості, декоративно-прикладного мистецтва.

Із 18 по 22 вересня на Кролевеччині Сумської області удев’ятнадцяте пройшов Міжнародний літературно-мистецький фестиваль „Кролевецькі

рушники”. Впродовж п’яти днів учасники масового дійства мали змогу відвідати майстер-класи народних умільців, виставки декоративно-ужиткового, образотворчого мистецтва, наукову конференцію ”Кролевець – від давнини до сьогодення”. Свою творчість шанувальникам народного мистецтва дарували понад 30 фольклорних колективів Сумщини, областей України та 4 зарубіжних країн.

II Міжнародний фестиваль ковальського мистецтва „Металеве серце України” зібрав у Рівному півтори сотні майстрів, які представляли не лише 16 областей країни, а й країни близького та далекого зарубіжжя. Символом фестивалю стала Даринка-ангел – міфологічна істота в індивідуальному творчому виконанні рівненського коваля Р. Велігурського. У рамках фестивалю відбувся конкурс на кращого металевого ангела.

Міжнародний етнокультурний фестиваль „Сяйво”, куди з’їхались майстри та музиканти з різних міст України, відбувся 19–22 вересня у с. Кіровське, що на Дніпропетровщині. Програма фестивалю включала в себе концерти фольк-груп із країн СНД, виступи театрів та танцювальних колективів, а також майстер-класи з таких напрямків: етнічні традиції та ремесла, танці народів світу, театр, етнічна музика і одяг тощо.

„Диканські передзвони” – IV Міжнародний фестиваль дзвонарного мистецтва, приурочений до 1025-ї річниці хрещення Київської Русі, – пройшов на Полтавщині. Цьогоріч він відбувався у два етапи: перша частина – у Свято-Троїцькому храмі с. Великі Будища Диканського району, а головна – в Свято-Миколаївському храмі Диканьки.

Вихованці Сумської студії „Сахара” стали переможцями на I Міжнародному фестивалі пісочної анімації „Дотик” у Дніпропетровську, де, крім України, були учасники із Росії, Білорусі та Франції.

Із 3 по 24 вересня в Києві тривав VI Всеукраїнський фестиваль клаптикового шиття, а в Центрі української культури та мистецтва було представлено виставку „Клаптикове натхнення”. Спільна виставка клаптикового шиття „Мрії про Японію” Л. Андрєєвої та Н. Яковенко з 19 вересня демонструвалася в Музеї видатних діячів української культури. Організатори підготували також показ художніх фільмів, об’єднаних темою клаптикового шиття. У духовно-просвітницькому центрі „Галерея Соборна” відбувався міжнародний фестиваль „Київська клаптикова мозаїка – 2013”. У програмі – лекції та семінари від майстрів печворку, які розкажуть про ази ремесла, про аплікації та виготовлення сумок.

У Національному історико-етнографічному заповіднику „Переяслав” 20-21 вересня відбувався I Всеукраїнський фестиваль майстрів народної творчості „Переяславський ярмарок”. Учасниками фестивалю стали майстри народних ремесел, фольклорні колективи, будинки дитячої творчості тощо.

Понад двісті юних захисників природи з усіх регіонів України зібрав на Дніпропетровщині XII Всеукраїнський конкурс колективів екологічної освіти „Земля – наш спільний дім”. У конкурсі брали участь колективи-переможці обласних етапів. Команди продемонстрували місцеві та глобальні екологічні проблеми в жанрах еко-спектаклю, ліричної новели, еко-притчі, еко-мюзиклу, літературно-музичної композиції, еко-шоу й екологічного КВК.

I Київський фестиваль військово-патріотичної пісні зібрав у столиці воїнів-інтернаціоналістів з усіх куточків України. Теми пісень – від патріотичних до романтичних. Організатори концерту планують на 25-ту річницю виводу радянських військ з Афганістану, яку відзначатимуть у лютому 2014 року, провести фестиваль з конкурсним відбором, в якому візьмуть участь герої війни.

У Національному музеї народної архітектури та побуту України в рамках традиційної імпрези „Осінь весільна” відбувся фестиваль „Слов’янська берегиня”. Народні майстри з різних регіонів країни провели виставку-ярмарок „На допомогу Берегині”. На свято прибули фольклорні колективи з Черкащини, Сумщини, Київщини та Чернігівщини, які показали автентичні весільні обряди, що побутували на початку XX століття.

1 вересня у центрі Києва зібралися представники столичних позашкільних закладів на „Свято творчої дитини”. У рамках святкування Дня знань міські спортивні, мистецькі, художні та музичні школи запрошували дітей і батьків до огляду їх діяльності. Презентували себе й будинки дитячо-юнацької творчості. Маленькі кияни брали участь у майстер-класах, обирали заняття, гуртки та секції.

21 вересня у столичному Маріїнському парку відбулося свято столичної молоді „Юнь Києва запрошує”. Цього року захід відбувався під гаслом „Місто талановитої молоді” у рамках проголошеного Президентом України Року дитячої творчості. До уваги киян та гостей міста організатори представили програми „Велика соціальна гра”, „Алея дитячих прав”, „Скаутський майданчик”, „Галявина подарунків”.

Творчі колективи з усіх районів Прикарпаття стали учасниками обласного фестивалю троїстих та весільних музик, що проходив у Івано-Франківську. Організоване Науково-методичним центром культури і туризму Прикарпаття свято народної інструменталістики зібрало найкращі аматорські і професійні гурти краю. На сцені лунали не тільки пісенні і танцювальні народні мелодії Гуцульщини, а й класичні твори.

Уперше в с. Рогізна, що на Хмельниччині, відбувся обласний фольклорно-етнографічний фестиваль „Нетлінна спадщина глибин Дністра”, в якому взяли участь понад півтора десятка творчих колективів з Хмельниччини та Буковини. Учасники продемонстрували своєрідну і давню культуру наддністрянського краю.

У Кам'янці-Подільському втретє проходив фестиваль сучасного вуличного мистецтва „Республіка”. Він охопив музику, фотографію і танець. За 3 фестивальных дні гості мали можливість послухати 50 кращих рок-колективів країни, 10 поетів, 15 команд-райтерів з України та інших країн.

На Відкритий фестиваль-конкурс кобзарського мистецтва ім. О. Нирка до Ялти з'їхалися молоді й досвідчені бандуристи з усіх куточків України й Кубані. В рамках фестивалю відбулися концерт минулорічних лауреатів цього свята, „круглий стіл” учасників фестивалю, викладачів і членів журі конкурсу, а також численні майстер-класи видатних виконавців-бандуристів.

XII етнофестиваль „Печенізьке поле”, що проходив на Харківщині, зібрав цього року понад 120 000 гостей. На майданчику „Народні усмішки” виступали фольклорні колективи та проходив конкурс на найкраще народне вбрання серед гостей фестивалю. Цікавою подією фестивалю стало встановлення світового рекорду з виготовлення каші. 2200 літрів вівсяної каші з вершками та ягодами варили у 3-тонному казані та пригощали всіх гостей свята. Цей рекорд було зафіксовано представниками книги рекордів Гіннеса.

У Міжнародному дитячому центрі „Артек” пройшли Дні петриківського розпису. У 7 майстер-класах узяли участь близько тисячі юних художників. Для керівників гуртків дитячого центру діяла творча лабораторія. Кращі роботи було представлено на виставці „Дні Петриківки в „Артеку”.

Із нагоди 43-ої річниці від дня першого виконання у прямому телефірі пісень В. Івасюка „Червона рута” та „Водограй” 15 вересня в Чернівецькому академічному обласному українському музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської відбулося обласне свято української пісні, в якому взяли участь перша виконавиця пісні „Червона рута”, з. п. к. України С. Юрченко, солісти Чернівецької обласної філармонії В. Пенюк, з. а. України Л. Корінець та В. Данилюк, молодіжні та дитячі колективи, понад тридцять молодих виконавців сучасної української пісні – лауреатів та дипломантів всеукраїнських та міжнародних конкурсів.

У Черкасах пройшов V фестиваль дерев'яних скульптур „Древляндія”. Цьогоріч його було присвячено творчості Кобзаря. Над створенням дерев'яних фігур працювали 7 скульпторів. Усі фігури виготовляли з дубів, яким було близько 400 років. Скульптури буде перенесено з центральної алеї Ювілейного парку до алеї, присвяченої Т. Шевченку.

На Харківщині відбувся Великий Слобожанський ярмарок – яскраве театралізоване дійство, на якому було представлено 33 експозиції районів та міст Харківщини. Упродовж двох днів тут тривала культурно-розважальна програма за участю більш ніж 50 творчих та фольклорних колективів.

Масштабний фестиваль „Запорізький Спас”, що проходив у козацькій столиці, об’єднав народних митців усіх жанрів і традицій. Народні умільці розгорнули виставку-ярмарок своїх творів і проводили майстер-класи для охочих оволодіти навичками народних промислів. У гала-концерті майстрів мистецтв взяли участь професійні виконавці та самодіяльні творчі колективи із Запоріжжя і його околиць, а також із Києва.

VII фестиваль-ярмарок народної творчості „Петриківський дивоцвіт”, що відбувся в с. Петриківка на Дніпропетровщині зібрав понад 5 тисяч гостей. Свої досягнення продемонстрували представники 22 районів і 13 міст регіону. Кожен бажаючий міг взяти участь у майстер-класах з гончарства, соломоплетіння і петриківського розпису.

Нову акторську школу в столичному Національному центрі театрального мистецтва ім. Л. Курбаса було відкрито в Києві. Проект має назву „Акторська школа образного перетворення”. Навчальний курс у школі побудовано за новаторськими методиками щодо існуючої системи акторської підготовки. Він активно ґрунтується на психології особистості, творчості та філософії Г. Сковороди, Р. Декарта, І. Канта. Автором ідеї та керівником школи є О. Токарчук.

Матеріал підготувала

М. Б. Лелик,
головний бібліограф
відділу НАУІ
Інформцентру з питань
культури і мистецтв

Комп’ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Підписано до друку 22.10.2013. Обл.-вид. арк. 1,5. Б/т. Зам. 106. Безплатно

Ротапринт НПБ України, Київ–1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12